

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 612/2015-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. januára 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou STEHURA & partners, s. r. o., Fraňa Kráľa 2080, Čadca, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Celestína Stehuru, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 917/1998 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 121/2013-28 zo 14. mája 2013, za účasti Okresného súdu Čadca, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 917/1998 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 121/2013-28 zo 14. mája 2013 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Čadca povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 355,73 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiattri centov) na účet Advokátskej kancelárie STEHURA & partners, s. r. o., Fraňa Kráľa 2080, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. mája 2015 doručená s'ťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 917/1998 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu s'ťažnosti a jej príloh, ako aj z predchádzajúcej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vo veci s'ťažovateľky vyplýva, že s'ťažovateľka je navrhovateľkou v súdnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 8 C 917/1998, v ktorom sa domáha zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam a vyplatenia finančnej sumy za odpredané motorové vozidlá, ako aj úspor na vkladných knižkách a účtoch odporcu.

Sťažovateľka sa v priebehu napadnutého konania viackrát obrátila so sťažnosťou na prietahy v konaní adresovanou príslušnému orgánu štátnej správy okresného súdu a následne podala sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy aj ústavnému súdu. Predmetom posudzovania ústavného súdu boli sťažnosti sťažovateľky z 3. februára 2011 a z 24. januára 2013, ktorými sa na základe dôvodov v nich uvedených domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 78/2011-17 z 13. apríla 2011 o sťažnosti sťažovateľky z 3. februára 2011 rozhodol, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 917/1998 porušené boli, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 4 000 € a tiež rozhodol o úhrade jej trov právneho zastúpenia, ktoré jej vznikli v konaní pred ústavným súdom.

O sťažnosti sťažovateľky z 24. januára 2013 rozhodol ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 121/2013-28 zo 14. mája 2013 tak, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 917/1998 v období po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 78/2011-17 z 13. apríla 2011 porušené neboli, pričom v odôvodnení svojho nálezu poukázal na to, že v období po vydaní nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 78/2011-17 z 13. apríla 2011 ústavný súd v skúmanom postupe okresného súdu nezistil žiadne závažné obdobia nečinnosti, ktoré by mali za následok porušenie práv zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že okresný súd „... od februára 2013 nevykonal žiaden relevantný úkon. Okrem toho prietahy v konaní boli navyše konštatované

aj samotnou predsedníčkou OS Čadca a to opätovne, pričom do dnešného dňa nedošlo k náprave“.

V súvislosti s namietaným porušením označených práv sťažovateľka odôvodňuje sťažnosť takto:

„Návrh na súd som podala ešte v roku 1998 a doteraz nebolo vydané konečné rozhodnutie...“

Ako som už uviedla, občianskoprávnou žalobou sa domáham vyplatenia finančných súm z úspor na vkladných knižkách a účtoch vedených v peňažných ústavoch, ktoré som v priebehu súdneho konania konkretizovala a žiadala súd, aby zaistil výpisy z týchto účtov a to opakovane. OS v Čadci v priebehu konania od roku 1998 tieto výpisy z peňažných ústavov z účtov nezabezpečil a väčšina peňažných ústavov súdu oznámila, že účty evidujú len po dobu 10 rokov a v súčasnej dobe sú už tieto skartované a teda tieto informácie už nie sú dostupné a nie je ich možné ani preukázať. Podľa mojich vedomostí na týchto účtoch malo byť asi 1.000.000,- Sk. V dôsledku nečinnosti OS Čadca som sa ocitla v dôkaznej núdzi a zrejme v tejto časti svojho návrhu z viny súdu nebudem úspešná. Na rozdiel od iných skutočností však súd vykonal niektoré úkony nadbytočné a to napr. nechal vyhotoviť v poradí už 3. znalecký posudok, hoci predchádzajúce dva neboli relevantným spôsobom využité, čo je v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. Okresný súd okrem svojej nečinnosti nevykonal ani ďalšie mnou navrhnuté dôkazy, napríklad výsluchy svedkov, pričom viacerí z nich už zomreli a tieto úkony už nebude možné vykonať.“

Na základe už uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [redacted] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa článku 48 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa článku 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod spisovou značkou 8C/917/1998 porušené bolo.“

2. Okresnému súdu v Čadci prikazuje, aby v konaní vedenom pod spisovou značkou 8C/917/1998 konal bez zbytočných prietáhov.“

3. Ing. [REDACTED] priznáva finančné zadostúčinenie v sume 10.000,- eur, ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť jej do 2 mesiacov od doručenia nálezu.

4. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 355,73 eur na účet jej právneho zástupcu AK STEHURA & partners, s. r. o. Fraňa Kráľa 2080, 022 01 Čadca do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a uznesením č. k. II. ÚS 612/2015-9 z 24. septembra 2015 ju podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti sťažovateľkou namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 121/2013-28 zo 14. mája 2013 prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti ju odmietol pre jej neprípustnosť.

Následne spolu s prípisom č. k. II. ÚS 612/2015-15 z 8. októbra 2015 ústavný súd doručil predsedníčke okresného súdu uznesenie č. k. II. ÚS 612/2015-9 z 24. septembra 2015, ktorým prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľky, a vyzval ju, aby sa k sťažnosti písomne vyjadrila a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predsedníčka okresného súdu na výzvu ústavného súdu vo svojom vyjadrení č. Spr 1862/15 z 20. októbra 2015 (doručenom ústavnému súdu 22. októbra 2015) uvádza:

Dňa 2. 3. 2015 bol požiadaný Okresný súd v Žiline o predvolanie znalca [REDACTED] za účelom vrátenia spisu tunajšiemu súdu, nakoľko znalec nereagoval na žiadne výzvy súdu. Uznesením zo dňa 7. 2. 2013 súd vo veci nariadil znalecké dokazovanie. Lehota na vypracovanie znaleckého posudku bola 90 dní od doručenia spisového materiálu. Spis bol znalcovi doručený dňa 13. 6. 2013. Dňa 23. 3. 2015 OS Žilina vrátil dožiadanie bez vybavenia.

Znalecký posudok bol súdu doručený dňa 24. 3. 2015. Dňa 13. 4. 2015 sudkyňa JUDr. Krišťačková nariadila doručiť znalecký posudok účastníkom konania. Dňa 28. 4. 2015 bolo súdu doručené vyjadrenie odporca. Dňa 29. 5. 2015 sudkyňa vo veci vytýčila termín pojednávania na deň 21. 7. 2015. Dňa 12. 5. 2015 sa k ZP vyjadrila navrhovateľka. Dňa 5. 6. 2015 námietky navrhovateľky voči ZP sudkyňa nariadila doručiť súdnemu znalcovi na vyjadrenie. Dňa 3. 7. 2015 požiadala o odročenie pojednávania navrhovateľka z dôvodu neúčasti jej právneho zástupcu na pojednávaní (právny zást. bol na dovolenke). Dňa 7. 7. 2015 sudkyňa zmenila termín pojednávania na deň 19. 8. 2015. Dňa 18. 8. 2015 neúčasť ospravedlnila navrhovateľka z dôvodu náhlej choroby a žiadala o odročenie pojednávania. Dňa 19. 8. 2015 prebehlo pojednávanie, ktoré bolo odročené na deň 2. 9. 2015 za účelom výsluchu súdneho znalca ako aj vykonania dopytu na súdneho exekútora. Dňa 28. 8. 2015 svoju neúčasť ospravedlnila navrhovateľka z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu a žiadala pojednávanie odročiť. Dňa 31. 8. 2015 sudkyňa termín pojednávania zrušila...

Vzhľadom na uvedené konštatujem, že sudkyňa vo veci koná a nedošlo k zbytočným prieťahom zo strany súdu. K predĺžovaniu súdneho konania prispieva samotná sťažovateľka tým, že viackrát požiadala o odročenie pojednávania.“

Prípisom č. k. II. ÚS 612/2015-19 z 26. októbra 2015 ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby oznámila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenie okresného súdu č. Spr 1862/15 z 20. októbra 2015 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska. Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 3. novembra 2015 konštatuje, že zotrúva na svojich vyjadreniach uvedených v ústavnej sťažnosti a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil

od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich argumentáciou dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práv podľa označeného článku ústavy a dohovoru. Poukazujúc na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou v sťažnosti namietaného porušenia označených práv, ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie veci (m. m. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03), a preto ďalej konal bez nariadenia ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý

dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní z vyjadrení a listín predložených účastníkmi konania, na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu sp. zn. 8 C 917/2998, ako aj z podkladov (prehľadov úkonov okresného súdu v konaní sp. zn. 8 C 917/1998), ktoré mal k dispozícii v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 490/2014, v ktorom rozhodoval o sťažnosti odporcu vystupujúcom v namietanom konaní, a tiež v konaniach vedených pod sp. zn. III. ÚS 121/2013 a sp. zn. I. ÚS 78/2011, v ktorých rozhodoval o sťažnostiach sťažovateľky vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 917/1998.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd zotrváva na hodnotení zložitosti veci uvedenom v náleze sp. zn. III. ÚS 121/2013 zo 14. mája 2013, v ktorom konštatoval, že z hľadiska predmetu sporu ide o štandardnú občianskoprávnu vec, ktorá nie je právne zložitá. Z hľadiska rozsahu a náročnosti zisťovania skutkového stavu možno vec považovať za zložitejšiu vzhľadom na viaceré zmeny návrhov uskutočnených účastníkmi konania a potrebu vykonať znalecké dokazovanie. Faktická zložitosť veci však nemôže ospravedlňovať doterajšiu dĺžku konania.

2. Ústavný súd pri hodnotení ďalšieho kritéria, správania sťažovateľky ako účastníčky namietaného konania, vychádzal z toho, že v posudzovanom prípade ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a vyvíjať všetko úsilie na súčinnosť so súdom tak, aby súd mohol o ochrane uplatneného práva rozhodnúť v súlade so zákonom a aj v primeranom čase. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje aj jeho procesná povinnosť prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností.

V súvislosti s hodnotením tohto kritéria ústavný súd prihliadol na skutočnosť, že pojednávania nariadené na 21. júl 2015 a 2. september 2015 boli odročené z dôvodov na strane sťažovateľky, resp. jej právneho zástupcu.

Vychádzajúc z uvedených zistení, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľke nemožno a priori vytýkať, že v priebehu konania žiadala o odročenie nariadených pojednávaní pre skutočnosti, ktoré nastali na jej strane, resp. strane jej právneho zástupcu, pretože uplatňovanie tohto procesného prostriedku slúži predovšetkým na ochranu práv účastníka konania, ktoré mu vyplývajú z právneho poriadku. Na druhej strane však v zásade nemožno prijať záver, podľa ktorého ak vec prerokujúci súd takému procesnému návrhu vyhovie, bude eo ipso zodpovedný za predĺženie stavu právnej neistoty, ktorý týmto postupom nastane vo sfére sťažovateľa.

Uvedené správanie sťažovateľky ako účastníčky konania síce nemôže vysvetliť doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ale možno ho primerane zohľadniť pri určení sumy finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní v období nasledujúcom po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 121/2013-28 zo 14. mája 2013, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní (ako aj neprimeraná dĺžka konania)

môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99).

Podľa judikatúry ústavného súdu všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň fyzická osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zákon zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53 OSP), aj vo vzťahu k súdnemu znalcovi (IV. ÚS 31/05).

Za súčasť neefektívnej činnosti okresného súdu spravidla považuje ústavný súd aj postup konajúceho súdu pri zabezpečovaní znaleckého dokazovania.

Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (III. ÚS 111/01, III. ÚS 56/02).

V danej veci okresný súd nariadil znalecké dokazovanie uznesením zo 7. februára 2013, avšak znalecký posudok mu bol doručený až po dvoch rokoch od nariadenia jeho vypracovania (22. marec 2015), čo rozhodujúcou mierou prispelo k prietahom v napadnutom konaní v priebehu posudzovaného obdobia.

Ústavný súd zo spisu zistil, že znalec z odboru stavebníctva, odvetvia odhadu hodnoty nehnuteľností, nepredložil znalecký posudok v lehote určenej v uznesení zo 7. februára 2013 a ani v lehote určenej uznesením z 26. mája 2014 (90 dní), a nereagoval ani na výzvu okresného súdu zo 6. marca 2014, ani v lehote určenej uznesením okresného súdu 26. mája 2014, aby vypracoval znalecký posudok do 16. júna 2014, a nereagoval

ani na výzvu z 26. júna 2014. Okresný súd mu preto uznesením z 23. júla 2014 uložil v súlade s § 53 OSP poriadkovú pokutu v sume 300 € a súčasne ho vyzval, aby do 5 dní od doručenia tohto uznesenia vrátil spisový materiál spolu so znaleckým posudkom okresnému súdu. Súdny znalec zostal naďalej nečinný, okresnému súdu nevrátil spisový materiál a ani mu neoznámil prekážky mu v tom brániace. Okresný súd mu preto ďalším uznesením z 3. októbra 2014 uložil ďalšiu poriadkovú pokutu v maximálnej sume 820 € a uložil mu povinnosť vrátiť spisový materiál spolu so znaleckým posudkom do 5 dní od doručenia uznesenia. Ďalšou výzvou z 11. decembra 2014 okresný súd vyzval znalca na okamžité vrátenie spisového materiálu s upozornením, že v prípade nerešpektovania predmetnej výzvy a nevrátenia spisového materiálu bude nútený vzniknutú situáciu riešiť aj prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“). Ustanovený znalec nereagoval ani na túto výzvu. Ústavný súd zohľadnil aktívny postup okresného súdu pri zabezpečovaní znaleckého posudku pri rozhodovaní o primeranom finančnom zabezpečení.

V danom prípade teda okresný súd využil svoje oprávnenia danému Občianskym súdnym poriadkom, dokonca upozornil na neakceptovateľné správanie znalca svojím prípisom z 27. januára 2015 ministerstvo, v ktorom vyjadril svoj názor, že *„znalec závažným spôsobom porušil a porušuje § 16 ods. 2 písm. b), c) zákona č. 382/2004 Z. z. o výkone znaleckej činnosti a svojou dlhodobou nečinnosťou spôsobuje neodôvodnené prietahy a svojím konaním hrubo sťažuje postup súdneho konania“*. Napriek uvedenému *nečinnosť súdneho znalca prispela k predĺženiu napadnutého konania*.

Vychádzajúc z prehľadu úkonov okresného súdu zistených v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 121/2013 a v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 490/2014, ako aj skutočností zistených v tomto konaní, ústavný súd konštatuje, že okresný súd v posudzovanom období vykonal viaceré procesné úkony na zabezpečenie dôkazov, uskutočňoval pojednávanie a nariadil znalecké dokazovanie, jeho činnosť však neviedla efektívne k naplneniu účelu konania, ktorým je odstránenie právnej neistoty účastníka konania, a dochádza k nemu v zásade prerokovaním a rozhodnutím veci v primeranej

lehote. Svedčí o tom aktuálny stav konania, ktoré nie je skončené ani po sedemnástich rokoch od podania návrhu, a to ani napriek príkazu v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 327/09 z 20. januára 2010 postupovať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd preto rozhodol, že okresný súd postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 917/1998 v období nasledujúcom po právoplatnosti nálezu č. k. III. ÚS 121/2013-28 zo 14. mája 2013 porušil základné právo s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd neprikázal okresnému súdu postupovať v konaní sp. zn. 8 C 917/1998 bez zbytočných priet'ahov vzhľadom na to, že táto povinnosť mu bola uložená už nálezom sp. zn. I. ÚS 327/09 z 20. januára 2010 (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

S'ťažovateľka sa okrem vyslovenia porušenia označeného práva domáha aj priznania finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia.

Aj keď ústavný súd vyslovil porušenie s'ťažovateľkou označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné zaoberať sa aj vecnou opodstatnenosťou návrhu s'ťažovateľky na priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona

o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch za stav spôsobenej právnej neistoty postupom orgánov verejnej moci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €. Tento návrh odôvodňuje najmä s poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s tým súvisiacim stavom svojej právnej neistoty, ako aj tým, že v dôsledku „... skoro 17-ročného predlžovania súdneho konania som stratila možnosť preukázať svoje tvrdenia a to napríklad, výpismi z peňažných ústavov a výsluchmi zomretých svedkov“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na okolnosti daného prípadu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil konkrétne okolnosti daného prípadu a s prihliadnutím na čiastočný podiel sťažovateľky na predĺžení konania v posudzovanom období ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výrokovej časti tohto nálezu.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka v sťažnosti žiada, aby jej ústavný súd priznal úhradu trov konania v sume 355,73 € za dva právne úkony právnej pomoci – prípravu a prevzatie veci a podanie sťažnosti ústavnému súdu podľa § 1 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľkou vyčíslené trovy konania, ktoré požaduje v tomto konaní uhradiť, neprekračujú sumu, ktorá jej patrí podľa vyhlášky, ústavný súd jej preto priznal úhradu trov konania v ňou požadovanej výške.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP; bod 3 výroku tohto nálezu).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. januára 2016